

TIETEELLINEN ELÄMÄ

ROGER GARAUDY, 84-vuotias ranskalainen filosofi ja 60-luvun tunnettu marxilainen teoreetikko sai helmikuussa 1998 maksettavakseen 120 000 Ranskan frangin sakot. Sakojen aiheena oli se, että hän epäilee uusimmassa, vuonna 1996 ilmestyneessä "israelilaisen politiikan myyttejä" käsittelevässä kirjassaan natsien surmaamien juutalaisten lukumäärää ja kaasukammioiden olemassaoloa keskitysleireillä.

Garaudystä tuli "holocaust-revisionisti" vasta pitkän tien kuljettuaan. Vuonna 1970 hänet erotettiin Ranskan kommunistisesta puolueesta keskuskomitean jäsenenä osoittamiensa "eurokommunististen tendenssien takia". Pian tämän jälkeen hän kääntyi katolisuuteen, sen jälkeen protestantismiin ja pari vuotta sitten militanttiin islamiin. Hänen teostensa otsikotkin kertovat hänen kulkemastaan tiestä, alkaen nuoruudenteoksesta "Tieteellisen sosialismin lähteistä" (1949), jonka jälkeen hän julkaisi teokset "Materialistinen teoria" (1953), *Karl Marx* (1965) sekä suurta huomiota saaneet kirjat "Hegelistä" (1966) ja *Lenin* (1968). Tämän jälkeen hän kirjoitti uutta uskoaan tunnustavan teoksen "Tarvitsemme Jumalaa" (1984) ja poleemisen "Islamin suuruus ja dekadenssi" (1996). Sakot hän sai uusimmasta kirjastaan, jolle ei löytynyt kustantajaa. Garaudy painattikin sen omakustanteena, jonka julkaisijaksi hän oli keksinyt "Samizdat"-nimisen kustantamon.

OLEMME tällä palstalla seuranneet jo parin vuoden ajan Pierre Bourdieun yhden mie-

hen sotaa' neoliberalismia vastaan. Maaliskuun *Le Monde diplomatiquessa* ilmestyi jälleen Bourdieulta tästä aiheesta koko sivun kirjoitus "L'essence du néolibéralisme". Mitään olennaisesti uutta argumenttia Bourdieu ei esitä, ellei sellaisena pidetä yleistä teesiä, että neoliberalismin ohjelmallisena tavoitteena on sellaisten kollektiivisten rakenteiden tuhoaminen, jotka ovat esteenä puhtaiden markkinoiden logiikalle. Nyansioidumpaa analyysiä on uusimmassa *Actes de la recherche en sciences sociales* -lehdessä (121/122, maaliskuu 1998) julkaitussa Bourdieun ja Loïc Wacquantin artikkelissa "Sur les ruses de la raison impériale" ("Imperialistisen järjen juonet"). Maaliskuun lopussa ilmestyi lisäksi kokoelma Bourdieun viimeaikaista poliittisista kirjoituksista ja puheista: *Contre-feux* (Liber/Raison d'agir, 1998). Bourdieun perustama pieni *non-profit*-kustantamo, Liber/Raison d'agir, joka toimii hänen Collège de France toimistonsa osoitteessa, on mielenkiintoinen ilmiö. Se julkaisee pieniä 100-sivuisia kirjasia, jotka maksavat vain 30 frangia eli noin 27 markkaa! Kirjasarjan avaus, Bourdieun *Sur la télévision* (1996), oli myös melkoinen myyntimenestys: sitä on myyty 95 000 kappaletta. Vielä paremmin on myynyt sarjassa marraskuun puolivälissä ilmestynyt *Le Monde politiquen* toimitajan Serge Halimin mediayhteiskuntaa kritisoiva kirja *Les Nouveaux Chiens de garde* ("Uudet vahikkoirat"): yli 135 000 kappaletta, jolla luvulla Ranskassa pääsee jo aivan tietokirjallisuuden bestseller-listojen kärkipaikoille.

Halimin menestys on siinäkin mielessä erikoinen, että hän on kieltäytynyt systemaattisesti kaikesta julkisuudesta, mm. kirjallisista tv-ohjelmista, jotka ranskalaisessa kulttuurissa ovat yleensä hyvän kirjamyynnin edellytys.

SUOMESSA tutkijoiden näyttää tätä nykyä olevan verraten helppo päästä, paitsi televisioon, yhtä hyvin iltapäivälehtien kuin naistenlehtien julkisuuteen, jos vain haluaa on – riskinä tietysti on mielpideautomaatiksi muuttuminen (vrt. Bourdieun kritisoimat "pika-ajattelijat", "*fast-thinkers*"). Epäselvää tosin on, kuinka paljon tällainen julkisuus edistää oman kirjan myyntiä, saati varsinaisen intellektuaalisen viestin julkisuutta. Toistaiseksi vakavasti otettavat tietokirjat eivät ole näkyneet edes Akateemisen kirjakaupan kymmenen eniten myydyin kirjan listoilla. Mutta ehkä aina julkisuudessa on tarkoituksena ei olekaan egoistinen myynninedistäminen, vaan (tutkija)narsistinen esilläolo: 'julkaisen, olen siis olemassa' -ambition on syrjäyttänyt tavoite 'olen julkisuudessa, olen siis olemassa'. Tunnetustihan luonnon-tieteissä, eritoten lääketieteessä jo kansainvälisesti kilpailaan julkisuudesta; mitä enemmän tutkimustulokset saavat julkisuutta, sitä parempi mahdollisuus on saada isoja tutkimusmäärärahoja. Tätä nykyä sama periaate näyttää siis valtaavan alaa humanistisilla ja yhteiskuntatieteellisillä aloilla. Toistaiseksi on tosin epävarmaa, tuoko se lisää rahoitusta.

KUN Anthony Giddens introdusoi 90-luvun esseistisissä kirjoissaan 'elämänpolitiikan' (*life politics*) käsitteen, häntä kritisoitiin sosiologiipiireissä siitä, että hänen evidenssinsä oli lähinnä intuitiivista ja journalistista, ellei peräti naistenlehdistä. Paradoksaalista tai ei, sikäli kuin kritiikki pitää paikkansa, nyt Giddensin elämänpolitiikka on palannut takaisin (?) lähteilleen, naistenlehtiin. Pääsiäisviikolla *Anna*-lehdessä julkaistiin aiheesta iso teemanumero. Siinä puffattiin uutta J.P. Roosin ja Tommi Hoikkalan toimittamaa kirjaa, mutta jotenkin tšekäläisestä *Annan* lukijasta vaikutti kuin Giddens olisi matkalla – paitsi popularisoitunut – kovasti vulgarisoitunut, ja samalla kommentoivat tutkijat muuttuneet yhtä viisasta poikkeusta lukuun ottamatta pikemminkin uudeksi aineistoksi kuin kommentiksi Giddensin elämänpoliittiselle analyysille.

PÄÄMINISTERI Paavo Lipponen on seurannut presidentti Martti Ahtisaaren jalanjälkiä ja kirjoittanut lukijalle saatesanat Stephen Toulminin *Kosmopolis*-kirjan suomennokseen (WSOY, 1998). Avustajamme mielestä filosofian harrastaja Lipponen selviää tehtävästään yllättävän hyvin, ja paljon paremmin kuin Ahtisaari Jeremy Rifkinin *Työn lopun* saatesanoissa, jotka olivat sangen latteaa ja kömpelöäkin tekstiä. Lipposen saatesanat ovat harkitummin kirjoitetut, ja hän osoittaa lukeisuuttakin. Nyt soisi että myös Lipposen nimeltä mainitsema Allan Janikin ja Toulminin hieno klassikko *Wittgenstein's Vienna* suomennettaisiin. Pari tyylillistä putoa-

mista Lipposelle sattuu: Bertrand Russellin *Länsimaisen filosofian historiaan* viittaminen on ristiriidassa Toulminin postmodernin asenteen kanssa; outoa on myös se, että Lipponen allekirjoittaa saatesanansa: "pääministeri" – ei kai hän ole kirjoittanut niitä pääministerinä, vaan filosofian tunnettuna harrastajana ja Toulminin kirjan ihailijana. Sinänsä pääministerin rohkaisua "elämään 'postmodernissa' epävarmuuden maailmassa" varmasti tarvitaan koko Suomen kansalle.

LUKIJAMME, ikiradikaali liberaali sosiologi toimitti tiedoksemme norjalaisen yhteiskuntatieteellisen avaruuden, josta selviää että 13. maaliskuuta 1998 Norjan hallitus on asettanut tutkijaryhmän viideksi vuodeksi selvittämään vallan ja demokratian suhteita ("en ny utredning om makt og demokrati"). Teemana on norjalaisen kansanvallan ehdot ja niiden muutokset. Tutkijaryhmään kuuluu viisi yhteiskuntatieteilijää. Meitä informoinut sosiologi mutisi jotain paralleelista: Suomen hallituksen historioitsijoista Topelius-kunnan parissa. Ehkä Topelius-huuman ja tietoyhteiskunta-euforian välissä olisi meilläkin jotain muutakin tutkittavaa (kuin lama) myös moderneille yhteiskuntatieteilijöille. Ajettiinhan sitä joskus Tandemilläkin?!

PALSTALLAMME aiemmin (3/95) jo graduna kiitetty, tätäkin lehteä käsittelevä Kimmo Lindin sosiologian lisensiaatintutkimus ilmestyy loppukesällä 1998 Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunnan julkaisemana. Kirjan nimi on *Ra-*

dikalismista aikalaisanalyysiin – Tutkijaliiton kehityslinjat 1970-luvulta 1990-luvulle.

RANSKALAINEN, nykyisin Kalifornian yliopistossa Berkeleyssä työskentelevä Loïc Wacquant – joka tunnetaan myös Pierre Bourdieuin "oikeana kätenä" – on tullut kuuluisaksi 1980-luvun jälkipuoliskon kenttätutkimuksestaan Chicagon South Siden mustien slummissa. Tutustuakseen slummin asukkaisiin mitään pelkäämätön karpässarjan mies meni – Chicagon yliopiston sosiologien varoitte- luista huolimatta – slummin nyrkkeilyalalle täysin vihreänä opettelemaan nyrkkeilyä. Wacquant on jo julkaisut aiheesta useita artikkeleita, mutta monografiamuotoinen kirja on vasta ilmestymässä. Hiljattain Wacquant palkittiin ainutlaatuisesta kenttätutkimusotteestaan Yhdysvalloissa MacArthurin apurahalla, niin kutsutulla "genius grantilla", joka on suuruudeltaan 235 000 dollaria (sis lähes miljoonakolmesataatuhatta Suomen markkaa). Henkilökoh- taisen apurahan käyttötarkoi- tusta ei ole mitenkään rajoit- tettu, mutta se on käytettävä viiden vuoden aikana. Palkin- non saatuaan Wacquant matkusti ensimmäiseksi Kaliforniasta Chicagoon maksa- maan vanhan sparrauskave- rinsa 4 000 dollarin takuut, sillä kaveri oli pidätetty crackin myynnistä...